

Nro 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juniusnak 13 dik nappján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

A leg közelebb múlt szeredán költ udvari különös újság levél im' ezekről tudósít bennünket. *Jourdan* Fr. General 30 ezer emberrel *Arlóuig*, 's annak vidékéig nyomúlván előre, kéntelen volt *Boliö* F. M. Lájtinánt a' kórmánya alatt lévő Cs. K. seregekkel, elsőben is *Assessig*, onnan pedig *Namurig*, sőt néhány nappal azután *Leswesig* magát vissza húzni. Ellenben a' *Roche-fortban* feküdt *Rousse* Hollándiai Generált az *Archiei* positióba helyeztetni, olly fel tétellel, hogy ha az ellenség valamit akarna a' *Maas* és

Y

Sambre vizei közt mivelni, illendő rendelkezéseket tessen.

Gr. *Kaunitz* arról tudósította hertzeg *Koburg* Feldmarsalt, hogy minekutánna múlt hólnapnak 24-dik napján keményen meg verették volna a' *Sambre* vize mellett a' Frantziák, annyi truppok mentenek segítségekre, hogy kéntelen volt az említett Cs. K. Generál *Pictonban* egy kiscorpuszt hagyván, és *Borichot* el foglalván, a' kormánya alatt lévő seregekkel *Rouvroi* mellett táborba szállani, és a' mennyire tölle ki telik, illendőképen védelmezni a' *Sambre* vizét.

A' múlt hólnapnak 23-dik napján *Schifferstadt* és *Rehhütte* közt történt tsatáról, illyetén jelentést küldött *Albert* Saxóniai és Tesséni hertzeg a' Rajna mellett táborozó Cs. K. hadi seregeknek fő kormányozója, *Májusnak* 31-dik napján a' Fels. udvari hadi Cancelláriához: Meg határozatván az, hogy *Májusnak* 23-dikán, hajnalban, a' *Schifferstadt* és *Rehhütte* közt fekvő Frantziáság meg támadtasson, elsöben is Generál *Májor Hocze* indult ki ellenek az előjáró sereggel *Schifferstadt* felé, holott mingyárt egymás üstökébe kaptak az Austriai és Frantzia lovasok, a' midön a' lovas ártillériának fedezése alatt egész *Schifferstadtig* ment az avant-gárda, hanem keményen tüzelvén reája a' Frantzia ágyúk, lehetlenség vólt az ellenséget azon tanyájából ki mozdítani.

Benyófszky F. M. Lájtinánt segítségére vitte a' második colonnét, és noha mind a' Szerviai szabad seregek, mind az oláh batallionoknak, mind kiváltképen a' *Vécsei* magyar huszárjainak segedelmek által rajtok hajtott a' Frantziákon: de mivel a' *Rehbach* nevezetű folyó vizetske annakelőtte való éjjel nagyon meg nevedett, ennekfelette a' Frantziák is nemcsak nagy, hanem apróbb fegyverből is sűrűen botsátották ellenek ágyú golyóbisaiknak záporát, el nem vehették *Schifferstadtot*, hanem egy kevésse visszavon-

ván magokat, meg nem szüntek amazoknak nyugá-
hatatlanságától.

A' Gr. *Ehrbach* vezérlésére bizattatott har-
madik colonne, a' *Rehhütte* vadász ház felé mar-
sirozott az ellenség ellen, szemmel tartotta a'
Neuhof erdőben ólalkodó Frantziáságot, maga
pedig előről támadta meg őket, melynek az a'
halznos következése volt, hogy a' *Rehbach* mel-
lett lévő pátrióták onnan el üzetettek, 's min-
den akadály nélkül hidat lehetett az emlitett kis
vizetskén tsinálni, mellyen az *Erdödy* huzárjain
kívül, a' kik azt által gázoltatták, a' Cs. s regek
igen szép rendel és tsendességgel által mentenek.
Az ellenség, a' ki mind népének, mind ártillériá-
jának, az az, ágyúzó szerfzámjának számára néz-
ve fellyebb való 's erősebb is volt, ki nem mé-
részlett ágyúzó helyéből mozdulni, hadi rendben
szemlélvén maga előtt állani *Ferdinánd* fő hertzeg
magyar regimentét; sőt inkább el hagyván halz-
nos ór-állásának helyét, hátrább vonatta ágyúzó
szerfzámait, 's tüzet vetett ottan építettet küny-
hójaiba. El hagyta a' *Rehhüt*nél lévő malmot is,
minekutánna, az arra vettetett hidat földig le
rontotta volna. Az avantgarde, avagy előjáró
sereg, el nem várhatván a' hidnak el készítetté-
sét, által úsztatott a' vizen, 's üzte az ellensé-
get, a' ki is számos kavallériájával, és ágyúival
által ment huzárjainkat nagy dühösséggel támad-
ta meg, és mind a' hidnak el készítettését, mind
több seregeinknek által menetelét meg akarván
akadályoztatni, ugyan okáda reájok a' tüzet, 's
végtére vissza is nyomta, de nem kevés vesztesé-
gével, egynéhány százat a' földre terítvén köz-
zülök a' *Ferdinánd* fő hertzeg magyar gyalog re-
gementyének egy osztálya.

Látván Gr. *Ehrbach* F. M. Lájtinánt, hogy
lehetetlen volna tétemes veszteség nélkül előre
menni, vissza húzta magát a' kis *Rehbach* nevű
vizen, le telepedett azon túl, a' viz partyára
helyezettte ágyúit, 's ott várta seregeink jobb
szárnyától a' hárt és parantsolatot. Hertzeg He-

henlohe Cs. K. hadi Tármester, a' ki szüntelen való égyet értésben volt *Hohenlohe* örökös herczeggel, és Prusszus Generál Lajtiaántal, tapasztalván az ellenségnek szer felett való vakmerőségét, és előre látván azt is, hogy az előtte lévő számos redutákat nagy veszedelem nélkül meg nem vehetné, parantsolatot küldött a' colonnék commendánsainak, hogy *Maudach*, *Mundenheim*, és *Schauerheim* közzé vonnák magokat vissza, melyet igen szép rendel vittenek végbe, úgy hogy, igen keveset, vagy éppen semmit sem árthattanak seregeinknek a' Frantziák.

Kiváltképen való módon magasztallya herczeg *Hohenlohe* Cs. K. hadi Tármester, a' kórmánya alatt lévő vezéreket, nevezetessen pedig Gr. *Ehrbach*, *Benyófszky*, és *Hocze* Generálokat, a' kik mind hárman nagy serénységgel, okossággal, és vigyázósággal munkálkodtanak a' reájok bízott dolognak el követésében, és hogy fel tételében nem boldogúlhattanak, nem ők, hanem az álhatatlan szerentse volt az oka. Ditsiri *Neu* Generál Májort is, a' ki kü önös buzzóságot mutatott urunk szolgálattjában. — A' colonnéknak fellyebb említett kórmányozói, mint szemmel látott tanúi az alattok lévő tiszték' buzzóságának, mindnyájokat illendőképen magasztallyak. Nevezetessen ditsiri Gr. *Ehrbach* B. *Graffent* az égyesült Székely batalionoknak commendánsát és *Obesterét*; *Fitz-Gibbon*, *M. Carthy* kapitányokat, *Gabelkoven*, *Zmeskal*, és *Hamerstein* fő hadnagyokat, *Dezericzky* áll hadnagyot, és *Lippe* zászlótartót a' *Ferdinánd* fő herczeg magyar gyalog regementéből; *Ohlinger* kapitányt a' harmadik artillerie regementből; *Brixen* kapitányt maga regementéből; és *Lang* kapitányt *Mészáros* Generálnak adjutánsát. — *Benyófszky* F. M. L. ditsiri az égyesült oláh batallionnak Oberstlajtjánántyát *Stojanichot*, a' ki alatt *Schifferstadtnak* mez támadásában két ló lövetett agyon; Gróf *Magi* kapitányt, és *Nasszak* hadnagyot a' *Vécsei* huizár regementétől. — *Hocze* Generál Májor,

a' ki, a' mint fellyebb említettük, az előre ment sereget vezérlette, tudva lévő érdemeihez illendőképen magasztaltya *Piátsék* Obestert az Erdödy huzár regimentéből, *Gr. Gyúlaít* a' Gyulay szabad seregétől, *Simmich* kapitányt a' Szerviai szabad sereg második batalionnyának eommedánusát, és *Eckardt's Morbert* kapitányokat a' Wurmser szabad huzárjaitól.

Minekutánna a' sántzal körül vétetett, és sok fegyveres emberrel meg rakatott *Schweigenheim*, *Lingensfeld*, és *Westheim* nevű helységeket szereztséssen kezére keritene, és *Heiligstein's Schweigenheim* közt meg állapodott volna *Hocze* General Májor, *Májusnak* 28 dik napján, ismét üsökhöz kaptak vele a' Frantziák, a' melly tüzes tsatában, részünkről 33 ember, és 20 ló veszett el; 103 ember, és 36 ló kapott sebet; 47 ember, és 7 ló tévelyedett el. — A' holtak közt találtatott *Ettel* all hadnagy a' Wurmser Austriai-Styriai szabad seregéből, és *Lassovich* zárlótartó a' Horváth Országi második végheli bataliontól. Meg sebesedett *Wittib* fő hadnagy a' Szerviai szabad seregtől. El fogattatott *Neumann* kapitány a' Vécsey huzár regimentéből. — Valamiképen ennekelőtte, úgy most is igen vitézi módon viselték magokat a' *Hocze* General Májor kormányára bízott seregek, 's meg nem engedték magokat előbbi tanyájoktól folztattatni.

Ezen itten hosszasan le irt tsatáról, ez a' magános levél útasítatott hozzám a' *Speyer* alatt fekvő *Cs. K. táborból*, a' múlt hólnapnak 30 ik napján: A' Rajna mellett téli nyúgodalomban volt népünk Pünköst havának 11-dikén szállottak *Schwezingen* alatt ki a' mezőre, onnan pedig, 13 nap múltván, *Manheim* alatt 12 osztály gyalog, és 11 osztály lovasból álló tsmóban takerodott által a' vizen. Iten éjjeli két óráig ki nyúgodván más nap érkezett *Schiverstadthoz*, a' hól az említett hely, és eggy *Rehhütten* nevezetű vadász ház közt, sántz és posvány közt az ellenség ellentállásra kélfen várt, vette úttját. Az egész sereg hadi

Tármester hertzeg *Hohenlohe* fő kormányozása alatt volt; a' jobb szárnyat F. M. Lájtinánt *Bennyófszky*, a' balt F. M. L. *Erbach* vezette; az előre tsatázók Generális *Hocze* alatt voltak, ezeknek pedig közelebbi igazgatások Erdödy huzár regementének sok hadi virtusokkal tündöklő Obesterére, *Piacsek* úrra volt bizattatva. A' tsata nagy buzgósággal kezdődött, és mind a' két részről igen mérges volt; az ellenség dühössen viselte magát, a' mi vitézeink bátran, de vigyázóan harczoltak, 's tettek is illy módon mind a' két részről nem kevés előmenetelt. Hanem *Hohenlohe* uralkodó hertzeg, a' ki egy Prusszusokból álló tsapatot jobb kézről vezetett az ellenség ellen, fel nem kaphatván, és a' bal szárnyunkon lévő sok árkok a' nagy posványal a' tökéletes győzödelmet lehetlenné tévén, kéntelenitettek a' miéink arra, hogy hosszas tsatázás után visszahúzták magokat *Manheim* vidékére. Fellyebb említtet *Piacsek* Obester, az Erdödy regementének egy osztályával, és néhány szabad seregbeliekkel *Mutterstadt*nál, a' tsata helyétől egy órányira azon éttzaka külső őrizeten maradt.

Azomban *Möllendorf* Prusszus Feldmarsal a' két hidról neveztetett hertzsegségben (*Zweybrücken*) olly szerentsésen tsapott öszve az ellenséggel, hogy azt sok emberek vesztével, 18 ágyút nyervén, és 800 fogottakat fel füzvén, egészen hátra nyomta. Ennek a' győzödelmek hírére a' Frantziák az eddig való helyheztetésekben továbbbi maradásokat, azért hogy a' Prusszusok könnyű szerrel hátokra mehettek volna, tanátsosnak nem tartván, *Germersheimig*, a' múlt télen által készített sántzai közzé húzták magokat, kiket mi nyomban követvén, minden vér ontás nélkül, szerentsésen egész *Speyerig* értünk, a' hol azolta seregeink bal szárnya áll, a' jobb pedig *Neustadt*nál kaptsolódik öszve *Hohenlohe* örökös hertzegnek, és Prusszus Generál Lájtinántnak seregével.

Az említett tsatában Generális *Mészárosnak* a' lova lövetett agyon, és maga a' Generális úr is sebet kapott. Az *Erdödy* huzár regementéből három ember esett el, 24 kapott sebet, 28 ló velzett el, 30 sebesített meg. Az egész regement vezéreinek tellyes meg elégedésével vitézkedett, követvén Stábálisainak *Kedak* Obristlájtinántnak, és *Zaller* fő Strázsamesternek vitéz példáikat. Különös okossággal vezérlette *Rákóczy* kapitány a' harmadik Májor olztályát. *Horváth* Strázsamesternek lábát el vitte az ágyú golyóbis, *Rakarits* könnyű sebet kapott, *Mihalek*'s *Ernyei* Strázsamesterek, *Kralikovits*, *Logozar* és *Zsibrik* káplárok különös ditsiretre tették magokat méltókká.

A' közelebb ment Kurirnak 704 dik lapján említett tsatáról, melly *Dorniknak* meg vételért, nem *Májusnak* 25-dikén, (a' mint hibáson nyomtattatott); hanem 22-dikén esett, bővebben ezeket lehet meg jegyezni: Hogy miólta *Márcs* a' maga véres mezeire ismét ki állott, a' többek fellett azon hólnapnak 22-dike vala az a' leg hevesebb, és vér özönét árasztó nap, a' melly *Dornik* meg vételért leve olly rettenetessé, minthogy azt, az ellenség minden ereje reá fordításával meg venni, a' mi királyunk pedig a' maga vitézeinek seregével meg kívánnyá vala azt őltalmazni. A' tsata 15 órákig tartott. A' republicánusoknak 100 ezerből álló serege a' leg nagyobb dühösséggel, és a' halált is meg vető bátorsággal ütött leg elébb az Austriai seregnek jobb szárnyára, kik is egymással öszve tsapván, annyira közelittemek vala éggyik a' másikhöz, hogy a' mind a' két részről való vér ontást, nemtsak az ágyúkkal és kártátsokkal, hanem még a' kissebb fegyverekkel is rettentőképen nevelhették. Minden felé a' vér-özöne borított vala el mindenkét, és mind Frantzia Ország, mind pedig Austria ezereivel téfzi vala ezen a' napon a' maga véres áldozattyát. Az ellenség vesztit 12 ezerre, a' miéinket is sokra vetik, de eggy ilyen rette-

netes vér ontásnak véghez menetele után való első órákban, azt vóltaképen meg határozni nem lehetett. Ezen rettenetes tsatának nem egyéb, hanem az egymással vezedelmesen küszködökre borútt éttzaka vetett vala véget, melly vér-ontáshoz hogy hasonló esett vólna, arra az öreg, és régi próbált vitézek nem emlékeznek, azt erőssítik. Az ellenség a' maga elébbeni helyére húzta vissza magát, a' tsata piatzot pedig a' mi népünk tartotta meg. Maga a' Fels. Császár is egész napon ló háton, és egy illy rettenetes ütközetnek izemmel látott tanúja vala. A' tsatát meg előző éttzaka ment vala el ő Felsége *Dornikból* Generál *Muchal Renaixba*, a' hová Gr. *Clerfait* conferentziára rendeltetett vala, két órák mulva pedig ő Felsége ismét vissza tért *Dornikba*, *Clerfait* pedig *Thieltbe*. 22 dikén ment ő Felsége Feldmarsal *Koburg* és több Generálisoktól kísértetve *Templewébe*, holott már minden tűzbe vala. Három ízben tett vala próbát az ellenség a' mi battériáinkon, hogy azokat meg vehessék, de mind haszontalan, a' negyedikre pedig kéntelenítettünk mi is nékiek engedni, minthogy az ágyúk már az előtt vissza vonattattak vala, melly alkalmatossággal *Pontachain* felől való erdőt is *Chateau Berré* tartományával együtt az ellenség el foglalta. Itt a' leg nagyobb tűzzel állottunk ellent, a' melly mintegy estéli 10 óráig tartott. *Blaindain* nevezetű falúnak oldala mellett 10 ezerből álló lovasaink állottanak kélzen, hogyha az ellenség a' sikra ki jött vólna, a' *Schelde* vizén pedig 6000 Austriai és Britus lovasság ment keréztül, hogyha az ellenség valamiképen a' vízre hidat akarna tsinálni, nékie ellent álhassunk. Ilyen módon annak okáért az ellenség fel tett tzeljában semmiképen nem bóldogúlhatván a' mi battériáink miatt, nagy károkkal kéntelenitettek magokat vissza vonni. — *Károly* hertzeg is már reggeli 2 órakor 8 esadron lovassággal, és 6000 gyalogsággal ki állott vala a' sikra, hogy az ellenségre reája üssen, melly is magát *Rume* mel-

lett való erdőbe vonta vala meg. Ezen a napon ő Felsége 11 hordó égeitort olztatott ki az armádiának.

Valamiképen hogy a' mi részünkről a' magok erejeket élvezve kaptoslt küszködő vitézek, a' Fels. Császár vigyázata alatt, vitézekhez illendő módon viselték magokat, úgy szintén más részről is, a' jól megfontolással rendbe szedett valóságos vitézségnek igaz jeleit adta az ellenség.

A' mi részünkről el esett tiszték ezek: A' Császár' nevét viselő gyalog regimentből *Rouviere* fő Strázsamester, és *Riedel* fő hadnagy. *Wallis* regimentjéből: Gróf *Wallis* Májor, tsak 25 elzt. volt, 's *Orth* és *Maiti* fő hadnagyok. *Schröder Károlyéből*: *Olcza* Májor, és *Kerschbaumer* kapit. *Kaunitzéből*: *Keppes* fő hadn. *Jordiséből*: *Rossy* kapit., *Bangiován* all hadn., és *Ost* zászlótartó. *Murrayéből*: *Vanbungenhaud*, és *Dellevize* all hadnagyok, 's *Köhler* zászlótartó.

Sebet kaptak: *Kovatsevits* Generális; azután a' *Rouvier* Gránátérossai között: *Nesmer* kapitány; *Mallovecz* gránátérossai között: *Paulich* kapitány, és *Jeszenák* fő hadnagy. A' Császár gyalog rgből: *Panklil* Májor, *Lubovszky* kapitány, *Gr. Korsensky* fő hadnagy, *Drussenovich*, és *Lamarine* all hadnagyok, *B. Leuben*, és *Toudel* zászlótartók. *Wallis* Mihályéből: *Gr. Vratislav*, és *Donáth* all hadnagyok. *Schröder Károlyéből*: *Pecharnik* kapitány, *Manger* fő 's *Ghlück* all hadnagyok, és *Schindler* zászlótartó. *Kolloredó* Venzeléből: *Bellin* fő - és *Gärtner* all hadnagyok. *Kaunitzéből*: *B. Bender* Oberst.; *Vilánder*, *Müller*, *Larits* fő; Gróf *Wetter*, és *Larits József* all hadnagyok; *Schrifer*, és *Justián* zászlótartók. — *Murrayéből*: *Schweller*, és *Kammerlandre* fő hadnagyok; *Blettenberg*, *Lanze*, és *Kersmackre* zászlótartók. *Jordiséből*: *Fenzel* Májor; *Schneider*, és *Bierce* kapitányok; *Badani*, és *Sztraka* fő, *Novák*, *Ackermann*, és *Jordis* all hadnagyok; *Gr. Auersperg*, *B. Gemmingen*, *Leitreiter*, *Gapp*, és

Tacco zászlótartók. Gyulaiéból: *Postrehovszky* Májor; *Hegyi*, *Puky*, *Bornemíza*, és *Kursch* kapitányok; *Limberger* fő, *Attermann* és *Ketzer* all hadnagyok; *Roth* zászlótartó. A' Slavoniai negyedik határ-batalliontól: *Grimm* zászlótartó. A' stuttzosok közül (Scharfschützen): *Paulich* kapitány, *Feder* all hadn. A' Császár könnyű lovas rgből: *Halász* kapit., *Mengen* fő hadn. Karajtzayéból: Báró *Dellmestre* kapit. A' Császár hufzárjai közül: *Molnár* fő hadn. Elankenstein hufzár rgből: *Nejedli* kapitány, és *Gieráld* fő hadnagy. — Fogságba estek, *Schröder* Károly rgből: *B. Zöpelin* all hadnagy; és a' *Murray*éből: *Hainze* adjutáns.

Az ütközetet követett napon (*Május*' 23-dikán) ezen jelentést tétette közönséggé Császár ő Felsége:

„A' tegnap reggeltől fogva, egész estig tartott ütközetben, fel se vévén az ellenségnek szerfelett való erős maga viseletét, meg szűnés nélkül tartott tüzelését, és a' helynek az ellenség részére igen alkalmas fekvését, u. m. a' melylyen derék lovasaink nagy részént hozzá nem férhettek: mind magának ő Felségének, mind az egyesült. Seregek' gyalogsága, 's ártillériája, minden szempillantásban, minden újabb meg újabb akadály elő fordulásával, millyen bátorságot, alhatatosságot, és vitézséget mutatott; maga szemmel látott tanúja volt annak, Császár ő Felsége; a' késő maradék is örök emlékezetben fog egy olyan ütközetet tartani, mellynek párját a' históriában fel nem találja. Azért nagy meg illetődéssel jelenti Császár ő Felsége szíves köszönetét az egyesült seregek' előjáróinak, a' Generálisoknak, a' stabális tiszteknek, 's minden köz embereknek közönségesen; és ezen nevezetes napról, mindenkor nagy örömmel fog ő Felsége meg emkezni.“

Ugyan ekkor *Bender* regimentbeli *Gr. Lusignan* Oberstlájtnántot, ki már gyakorta jeleit ad.

ta vitézségének, 's a' hadi dolgokban való jár-
tasságának, ő Felsége az említett regementnél
2 dik Obesterré tenni méltóztatta.

Eggy *Cusselből* Máj. 27-dikén költ levélnek
tartása: Vitézségére nézve, az egész Európa előtt
esmeretes nagy *Fridrikhez* is illendő lett volna az
az ütközet, a' mellyet a' Prusszusok és Szászok
a' közelebb múlt hólnapnak 23 dikán a' napnak
fel jövetelével a' Frantziákon *Lauternnél* véghez
vittének. Ugyan ezen hólnapnak 22-dikén, dél
utáni 4 órakor-, a' Generál *Kalkreuth* alatt lévő
sereg, hirtelen való útnak indúlt, a' nélkül, hogy
valaki azon hirtelen való útra indulásnak tizelját
tudta, avagy gondolhatta volna, *Klam-Münch-*
weiler felé, *Cusselnek* oldala felől két órányira.
De a' következő napnak reggeli órájiban, a'
Lautern felől menydörgösön ropogó ágyúk dör-
gései meg hallatának mi hozzánk. A' Frantziák
ezen hirtelen való reájok ütést tellyességgel nem
várván, a' magok ágyaikban, leg kissebb gondon
kívül tsendesesen alufznak vala, és a' Prusszusok
kissebb fegyvereiknek ropogásai serkentették fel
leg elébb a' várost, kik minekutánna az ingyen
se vélt veszedelmes lármára ágyaikból hirtelen
fel ugrándoztanak volna, a' magok meg szaba-
dúlhatásokat tsak nem mind mezítelen, a' szala-
dásban keresték. De a' reájok rohant Prusszus
és Saxóniai seregeknek plánuma igen böltsen,
és előre mindent el látva ki vólt készítve, melly
szereztsésen tökéletességre is ment, úgy hogy,
minden járó utak, és tágas piatzok egyszeribe el
foglaltattak, annyira, hogy a' meg rettent Fran-
tziák akármelly felé tekintettének is, a' vesze-
delemből való ki menetelre magoknak semmi utat
nem találának. Generál *Knobelsdorf* és *Romberg*
Lauternnek egyyk, *Kalkreuth* pedig a' Prusszu-
sokkal és Szászokkal a' másik oldalát osrom-
lották. A' nyakokon lévő veszedelem miatt szo-
rongattatoknak minden gondolatjuk, és mago-
kat védelmezhető eszközei a' leg nagyobb rende-
letlenségben lévén, több mind 100 munitziós és

bágáziás szekerek nyargaltak majd ide, majd amoda, majd elé, majd hátra, hogy ezen vezedelem helyéből valamiképen ki mehessenek volna; de minden szorgalmatosságok híjjába valóvá leve, és mind azok az őket ostromiók kezekbe jutának. Legelőbb ugyan, ágyúkkal a' meg szabadúlhatásra magoknak útát akartanak nyitni, de allig süthették el egyszer azokat, és már meg véttének. Azok közül, a' kik a' városba voltak, egy se veszett el, a' kik pedig kívülről a' halál és fogság ellen való menedék helyet a' szabadlásban keresték magoknak, azok a' gabona közé, és erdőkbe futottanak. Mindeneket, a' mi csak őket a' futásba meg akadályoztathatta volna, magoktól el hányták, az útan fegyvereiket, kalapjaikat, parontáskájakat, el vetették, mellynek alkalmatosságával a' Szászok a' magok bátor szívüket és vitézségeket a' világ előtt ismét esmértelessé tették, és az első battériát meg vévén, 3 ágyúkat, és egy haubitzájt nyertének prédába. Fogságba estének többen mint 2000 en, és 19 ágyúkat is el vesztették. A' nyert préda rendkívül való volt, többet mint 100 bágáziás, és munitzióval meg rakott szekeret, 1000 mázsa attzéli, és vasat kaptanak kezeikhez, a' Frantziáknak vas hámorjaival egyetembe; ezek mellett 605 lovak, és a' hadi kassa is a' győzelmeknek kezekbe esett. *Trippstadt*nél is egy nagy magazinum jutott birodalmok alá. A' huszárok és lovasok mások felett szerentsések voltak, a' többek között egy Saxóniai lovas, ki is egy Frantzia officirt lováról le vágván, 1800 tallért nyert prédába.

Ezen tsatának kezdetében senkinek se adatott kegyelem, (pardon) de annakutánna a' kegyelem adásra parantsolat adatott ki. — *Hohenlohe* is, a' ki *Neustadtot* szállotta vala meg, 1200 Frantziákat fogott el, és 11 ágyúkat nyert prédába; sőt még a' parasztok is fogdosták a' Frantziákat. Az előtt egy kevés napokkal igen kevésbe múlt el, hogy *Bliescastelnél* Frantzia Ge-

nerál *Mureau* a' Prusszus hufzárok által el nem fogattatott.

Zveybrückből Máj. 27 dikén. — A' közelebb múlt pénteken ide felettebb nagy ágyú lövődözés hallatott, 's estve felé pedig sok lovas és gyalog Frantziák, vonó lovak, ágyú nélkül, a' *Sansculottok* ló háton, felette nagy lármával, és rendelelenséggel érkeztenek meg, kiknek izemikből nem egyéb, hanem az el rettenés és félelem nézett ki. Generál *Bureau* is gyalog jött, az egyenlőségnek katonái pedig úgy lártzott, hogy rajta nem sokat búsútanak, és mind egynek tartották volna, ha néki az a' sorsa lett volna is, a' mi az ő társának, Generál *Faintlernek*, a' ki el fogatott vala. — A' Frantziák a' *Schweigen*-nél lévő sántzal körül vétetett tábor helyeket magoknak elégségessé bátorságosnak nem tartották, hanem azt a' Prusszusoknak engedték; magok pedig, nagy félelem közt, elébb állottanak. Az ő öfvegyűlő helyek most *Saarbrück*, *Bliescastel* pedig ki pusztított. A' Prusszusok 3000 Frantziát fogtanak; *Lautern*-nél pedig Gen. *Möllendorf* 90 lovakat adattatott el a' parasztoknak, hogy azokkal a' föld-mivelést folytathassák. A' Frantziák magok viselete hallatlan; valahová bé rothatnak, rontanak, pusztítanak, 's a' magok tulajdon helyeiknek is semmit se kedveznek. — A' *Manheimi* tudósításból is azt lehet tudni, hogy a' Frantziákon *Lautern*-nél esett győzedelem, a' dolgokat ottan egészen más ábrázatba öltöztette, melly is, a' Császári és birodalombeli seregeknek, a' magok szándékjait végbe vinni, igen megkönnyebbitette. — A' Császári avant gárda tegnap *Speyerbe*, ma pedig már *Legensfeldbe* volt, 's lassanként az egész armádia 3 fártály órányira elébb nyomult *Landauhoz*, a' Prusszusok pedig *Neustadton* már túl vagynak. Hogyha pedig a' meg történhetnék, hogy Generál *Möllendorf* az *Landau* völgyét is hatalma alá ejthetné, és *Landau* keresztül vághatna, úgy az ellenségnek, akár-melly erőssen féltkelődött légyen is meg *Quich*

mellett, még is a' maga helyét el kellett hagynia, és magát a' *Weisenbugi* lineák megé húzni, annyival is inkább, minthogy a' Császári truppok által 20 ezer emberekkel nevedett *Condé* serege, *Germersheimon* felül a' *Rhénuson* keresztül fog menni. — Minthogy pedig a' Feldmarsal *Möllendorf* és *Braun* spionnyai azt erősítik, hogy *Landauban* majd semmi óltalmazni való sereg és készület nem volna, mind a' kettejek plánumjának annak kellene lenni, hogy valami módon oda ronthassanak, annyival is inkább, hogy mostanában az ellenség magát keményen kívánja tartani, kétség kívül azért, hogy magának az *Alsatziból* jöhető óltalmazó seregnek meg érkezésére, vagy leg alább valamely truppoknak a' várba való bé mehetésekre időt nyerhessen.

Magyar Ország.

Somogy Vármegyéből. — Ezen T. N. *Somogy Vármegyében* minden féle állapotú emberek, szintén ugyan vetélkednek egymással, Fels. koronás királyunk eránt viseltető igaz jobbágyi hűségnek ki nyilatkoztatásában. Ezt bizonyítja főképen N. Megyénkben szolgáló Magistratualis uraknak példás buzgóságból származó tselekedetek, kik is az el múlt hólnapban tartatott közönséges Gyűlésben, mindnyájan meg határozták magokat arra, hogy esztendei fizetésekből készek bizonyos részt ö Felségének a' hadi költségnek pótolására fel ajánlani. Továbbá, ugyan azon T. N. Gyűlésben elő fordúlván az is, melly szükséges legyen, a' jelen való háborús környűllásokban ö Felségét a' dühös Frantziák ellen, új katonáknak ki állításával 's fogadásával segíteni: mingyárt bizonyos úri személyek nevezettek ki minden járásban, az ilyen önként vállalkozó, és a' dühös Frantziák ellen szerentsét próbálni kívánó ifjaknak öszve szedettetésekre, kik is olly elő-meneteleket tettek, hogy az illyen új katonákat kézre vevő és fel öltöztetető hadnagy Úr is *Pétsen* a' minap kéntelenített meg valla-

ni ezen T. N. Vármegyének e' dologban való különös szorgalmatosságát. Ezen kívül, a' Járásokbeli Szólga-bíró urak, eleikbe terjesztvén a' jobbagyoknak a' mostani körülállásokat, 's megmagyarázván világosan, mitsoda alkalmatosságokkal kell és lehet inkább a' jobbagyságnak Fels. Fejedelméhez való hűségét meg bizonyítani, annyira fel buzdították a' jobbagyságot az ő Felsége igasságos hadakozásának folytatására meg kívántató költségnek pótolására, hogy sok helységekben azt tartotta volna a' jobbagy gyalázatnak, ha az ő ilyen önkényen való ajánlását valaki el nem akarta volna venni. Kivált mióta mind a' R. Catholicus, mind a' Protestáns papok, ahoz alkalmaztatott tanításaikban, eleven szivekkel festegetik a' nép előtt, mind ama tudva lévő gyilkos nemzetnek dühösségét, mind F. Fejedelmünknek had folytatásának igasságos és szükséges voltát; sokaknak szívekből gyökerestől fogva ki száradott a' hadi élettől való irtózás.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ambár ezen Tek. N. Somogy Vármegyében mindenek tudhattyák, a' leg nagyobb úrtól fogva a' leg alább való tselédig, hogy ő Felsége meg engedni méltóztatott a' nagy és meg jobbúltni nem akaró bűnösöknek, halállal is leendő meg büntetetését; mivel a' mint a' T. N. Vármegye által parantsoltatott, a' szerént minden helységben egymás után következő három vasárnapokon az egész község közepette közt ki hirdettetett: mindazáltal vagynak olly meg átalkodott emberek, a' kik olly szembe tűnőképen viszik véghez a' gonoltságot, hogy az ő vakmerőségeket lehetetlen csak első tekintettel is nem kárhoztatni. E' következő példá elég világossan taníttya, mit nem kélz tenni a' meg átalkodtság és vakmerőség. Az el múlt húsvét napján, midőn minden vallású emberek azon egy időben, dél előtt, az áhétatosságon állottak a' magok templomaikban, ezen T. N. Vármegyében helyheztetett, és T. Boronkai György-né asszonyosság birtokában lévő Kutas nevű helységben, eggynehány ollyan tólvajok, kik tsupor-

toson és az erdős sűrűségekben szoktak lappangani, és a' kik már nagyon meg is szaporodtak, meg sajdítván, hogy a' földes uraságnak birkás házánál, csak egy öreg asszony van otthon, 's a' többek mind el mentek a' templomba, rá ütöttek ezen birkás házra, a' házat őrző asszonyt az ágy lábához kötözvén, két felől az oldalának szegeztek két töltött puskát, és mind addig rettegették, míg nem reá igazította őket azon egy-néhány száz forintra, melyet a' birkás Szent György napjának közelítésével, a' földes asszonyságnak akar vala által adni. Azomban míg ezek ezt tselekedték, egy azon gonosz bandából való, a' birka seregnek került, és onnét akart hűsvétra bárányt vinni a' tanyára, de ez szerentséltenebb volt, mivel a' bojtár jobban tudott a' jühöz, mint a' tólvaj annak lopásához, olly mesterséget talált, hogy ez a' két lábú farkas meg fogattatott; hihető, hogy a' többek is nem sokára kézbe kerülnek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Béts.

Mélas és Wernek Generál Májorokat F. N. Lajtinántságra, *Blaskovits* a' Császár huzár - *Boutlon* Károly fő hertzeg, - *Kienmeyer* Barcó huzár - *Dévay* Ferdinánd fő hertzeg huzár - hertzeg *Lichtenstein* Császár könnyű szerű, *Sebottendorf* Stein, *Kempfe* Gyulay regementyeinek Obestercit nemkülömben *Fischer* Obestert a' Generál Stabtól Generál Májorságra emelte Fels. Urunk. — *Györi* Posta Mester *Petrás Márton* úrnak örökösén, 's firól fira által adta azon Posta Mesterséget. — Hertzeg *Grassalkovits Antal* egynéhány Magyar Országai uradalmaknak örökös ura, N. *Bodrogh* Vármegyének örökös fő ispánnya s. a. t. e' folyó hólnapnak 5-dik napján, 60. elztendős korában, egy idei vízi betegsége után itten *Bétsben* meghalt. A' Posoni Zsidó gyülekezet 666 forintot, 's 40 kr. adott ő Felségének hadi segítségül. — Úgy hallatik, hogy Fels. Urunk rövid idő műiván vissza fog a' tábortól jönni.

D. D. S.